

Μια επιστημονική φαντασίωση δίχως... σάρκα και οστά

Αόρατος και βίασιος

οτορ δρόμο για την τρέλα και τον θάρατο

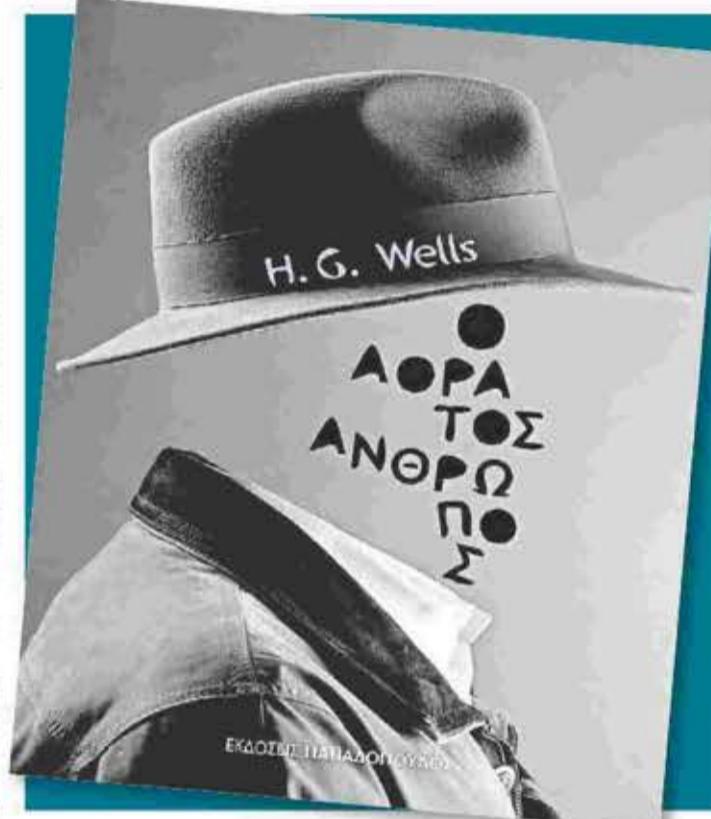
ΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΑΪΛΑΙΚΗ

Οι νέες ιδέες και οι εκάστοτε κατακτήσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας αποτελούσαν πάντοτε την αρχή ανακαταπάτεων και αλλαγών στη ζωή των ανθρώπων, εξάποντας τη φαντασία και δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για περαιτέρω ενασχόλησης με προαιώνια φιλοσοφικά προβλήματα, ευφόρτιστα ποιητικά οράματα και γοητευτικά ιστορικά ανίγματα. Και βέβαια, η λογοτεχνία δεν θα μπορούσε να μην αποτυπώνει την τάση του ανθρώπου να ξεπέρασε τον εαυτό του, την προσπάθειά του να αναμετρηθεί με το απίθανο, να διερευνήσει το θαυμαστό, να κατανοήσει το παράξενο και να πραγματύσει το -φαινομενικά- αδύντα. Κάπως έτσι προέκυψε η επιστημονική φαντασία, όπου κεντρικό ρόλο στην πλοκή διοδραματίζουν οι όποιες πιθανές μελλοντικές ή εναλλακτικές εξελίξεις στην επιστήμη, στην τεχνολογία ή την κοινωνία.

Η λογοτεχνία της επιστημονικής φαντασίας έκει τις ρίζες της στην αρχαιότητα, αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί γεννητική της βικτοριανής εποχής, κατά το 19ο αιώνα, όταν η Μαΐηρ Σέλλευ (1797-1851) δημιουργήσει το εμβληματικό γοτθικό μυθιστόρημα «Φρανκενστάιν» (1818), το οποίο πρωτοτυπούσε αντλώντας τρόπο από μοντέρνα επιστημονικά επιτεύγματα: Ένας φοιτητής της ανατομίας και της χειρουργικής, ο Βίκτωρ Φρανκενστάιν, ανακαλύπτει πώς να δίνει ζωή σε άψυχη ύλη.

Ο νεαρός επιστημόνας συλλέγει μέριη πτωμάτων, με σκοπό να δημιουργήσει ένα σώμα ανθρώπου όντος. Μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο, το σώμα ολοιληγρώνεται και το μόνο που μένει είναι να ζωντανεύει - κάτι που θα το πετύχει χρηματοποιώντας τη δύναμη του ηλεκτρισμού.

Το πλάσμα αυτού προκύπτει ότι είναι ένα απόιο, μεγαλούμων τέρας. Ο Φρανκενστάιν αποφασίζει να το καταστρέψει, αλλά εκείνο εξαφανίζεται και προκαλεί ανεξέλεγκτα την καταστροφή. Με τέργο αυτό, η επιστημονική φαντασία θα αποκτούσε ένα εξαιρετικό δείγμα πολλαπλών εργητηριών. Παράλληλα, τα εφιαλτικά κείμενα του Εντυγκαρ Άλαν Πόε (1809-1849)

(1866-1946), με μία οραματική ικανότητα, η οποία αναδεικνύει τα δρικιαία μελλοντικής πραγματικότητας απολύτως πειστικής.

Και, πράγματι, ο Γουέλς με έργα όπως «Η μήχανή που ταξιδεύει στο χρόνο» (1895), «Το νησί του δόκτωρ Μορά» (1896), «Ο αόρατος άνθρωπος» (1897) και «Ο πάλεος των κόδακων» (1898) θα καταφέρνει να επιβιβληθεί ως ένας δεινός επιστημονικός ορφανιτιστής, αλλά και ένας σκοτεινός προφήτης κοινωνικών αλλαγών μέσα από ιστορίες -άλλοτε απολύτως ρεαλιστικές και άλλοτε ιδιότυπα αλληγορικές- που αφήνουν πίσω τους ένα αίσθημα λίγγου.

Στον «Πλέιμο των Κόδακων» ο συγγραφέας περιγράφει τις εμπειρίες ενός ανώνυμου αφηγητή που διασκιδεύει τα πρόστια του Λονδίνου καθώς η Αγγλία δένεται επίθεση από τεχνολογικά ανώτερα εξωγήινα

όντα. Συνειδητοποιώντας ο άνθρωπος ότι πλέον δεν ελέγχει τον κόσμο που ζει, αλλά αντιθέτως ελέγχεται και κυριαρχείται ο ίδιος, βλέπει πλέον τη ζωή με εμφανώς λιγότερη αλαζονεία. Στη «Μήχανή που ταξιδεύει στο χρόνο» ο

συγγραφέας αναλογίζεται τις πιθανές συνέπειες ενός ταξιδιού στο χρόνο. Εκτός από τον γοητευτικό, πρωτότυπο και περιπετειώδη χαρακτήρα της γραφής του, το έργο αυτό προσεγγίζει φιλοσοφικά και ενορευτικά το γρίφο της εξέλιξης του ανθρώπου πολλιτισμού, αναδεικνύοντας τον καταστρεπτικό κάνοντα που μπορεί να έχει η αλόγηση εξέλιξη της τεχνολογίας, σε συνδυασμό με την αδυναμία του ανθρώπου να συμφωνεί με τον φυσικό κόσμο.

Το μόνο πρόβλημα είναι ότι ο ιδιοφυής φυσικός δεν μπορεί να βρει τον τρόπο να ξεναγίνει ορατός. Και αυτό, σταδιακά, θα τον οδηγήσει στην τρέλα και στον θάνατο. Ο ρεαλισμός του Γουέλς είναι άισθητος και οι περιγραφές που δίνει καθηγώνουν την αναγνώστη.

Ανατριχίαζε κανές εάν συλλογιστεί πόσο επίκαιρος είναι ο προβληματισμός του βιβλίου στη σύγχρονη εποχή. Για οιδημάτια φόρα, οι επιπτώσεις της επιστημονικής ανακάλυψης όταν ξεπερνούν τις δυνατότητες του χειρισμού της, οδηγούν στο αδέρδο και -εν τέλει- στην καταστροφή...

Ο ρεαλισμός του Γουέλς είναι
ΑΙΓΑΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΠΟΥ ΔΙΝΕΙ ΚΑΘΗΛΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ. ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΕΑΝ ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΕΙ ΠΟΣΟ ΕΠΙΚΑΙΡΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ. ΓΙΑ ΑΚΟΜΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗΣ ΟΤΑΝ ΞΕΠΕΡΝΟΥΝ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ

οι ασυνήθιστα οξυδερκείς επιστημονικές προσεγγίσεις του Ιουλίου Βερν (1828-1905) στη μιθοπλαισία, καθώς και ο εικονοτερηνισμός των αρκαίων μυθολογικών παραδόσεων από το Λέρδο Ντάνσαν (1878-1957), σχηματοποίησαν -σταδιακά- τη μορφή της φαντασίας και δημιουργήσαν ένα ικανό πλαίσιο για την εμφάνιση συναφών έργων υψηλής καλλιτεχνικής αξίας.

Σε αυτό το κλίμα έκανε την εμφάνισή του ο «πατέρας της σύγχρονης επιστημονικής φαντασίας» Χέρμπερτ Τζόρτζ Γουέλς

συγγράφεας αναλογίζεται τις πιθανές συνέπειες ενός ταξιδιού στο χρόνο. Εκτός από τον γοητευτικό, πρωτότυπο και περιπετειώδη χαρακτήρα της γραφής του, το έργο αυτό προσεγγίζει φιλοσοφικά και ενορευτικά το γρίφο της εξέλιξης του ανθρώπου πολλιτισμού, αναδεικνύοντας τον καταστρεπτικό κάνοντα που μπορεί να έχει η αλόγηση εξέλιξη της τεχνολογίας, σε συνδυασμό με την αδυναμία του ανθρώπου να συμφωνεί με τον φυσικό κόσμο.

Απ' την άλλη, στο «Νησί του δόκτορος Μορά», ο δόκτωρ Μορά είναι ένας επι-